

Rostbekämpning i havre

Alf Djurberg, Växtskyddscentralen Linköping

Sena behandlingar i havre mot kronrost och svartrost kan ibland ge mycket stora skördeökningar, men det är svårt på förhand att veta vilka fält som behöver behandlas. Av årets fyra försök blev det bara kraftiga angrepp i ett. I detta försök blev det också mycket stora skördeökningar, medan skördeökningarna i övriga försök blev små. Av de testade preparaten gav Comet bäst effekt, högst merskörd och bäst ekonomiskt netto.

Kronrost och svartrost kan orsaka mycket stora skador i havre. Över 2 000 kg i merskörd har uppmätts för svampbehandling i tidigare försök. Rosten kan ibland orsaka ligg-säd vilket också försvårar och försenar skörden. Svårigheten är dock att kunna förutsäga vilka fält som drabbas av angrepp. Behandling får senast göras före havrens blomning. Många gånger finns inga angrepp alls då eller så är angreppen mycket små och svåra att hitta. Blir betingelserna de rätta kan emellertid rostsvamparna utvecklas explosionsartat och hinner trots sena angrepp orsaka stora skador.

Sena angrepp

Årets fyra försök lades ut på platser i östra Mellansverige, där man förväntade angrepp. Vid behandlingstillfället i full vippgång, fanns inga eller mycket svaga angrepp i försöken. Angrepp av svartrost etablerade sig i samtliga försök, medan bara två av försöken fick angrepp av kronrost. Angreppen etablerades dock alltför sent i tre av försöken och hann därför inte utvecklas. I det fjärde försöket i

St Mellösa utvecklades emellertid angreppet av både kronrost och svartrost. Vid graderingen i början av augusti, ca 7 veckor efter behandlingen, var de sämsta leden helt vissna medan de bästa leden fortfarande var gröna. Bäst effekt mot både kronrost och svartrost hade Comet. Mot kronrost sjönk effekten påfallande med sänkt dos, medan dosen hade mindre betydelse mot svartrosten. Tilt Top hade oväntat svag effekt mot båda rostarerna. I tidigare försök har effekten mot rost av Tilt Top varit god och i nivå med Comet. Troligen beror det på att preparatets verkan inte håller lika länge som Comet och vid en sen gradering, som i detta fall, har rosten på nytt kunnat angripa de Tilt Top-behandlade rutorna. Det nya preparatet Acanto höll heller inte så bra. Även Proline testades vid en något senare tidpunkt än de andra preparaten, för att också få effekt mot eventuell Fusarium. Trots en relativt hög dos var effekten måttlig mot rosten. Proline är inte registrerat för användning i havre.

Stora merskördar

Skörderesultaten visar ungefär samma trend som graderingarna. Klart bäst var leden med Comet. I St Mellösa-försöket gav dessa led merskördar på mellan 1 500 och 1 800 kg, medan övriga led gav merskördar på 500-1 000 kg. I de andra försöken med svaga angrepp var merskördarna betydligt blygsammare. I dessa försök hävdar sig istället Proline bäst. I försöket på St Mellösa har behandlingarna också gett tydliga effekter på kvalitén. Rymdvikten ökade i snitt 22 g/l i de behandlade leden och tusenkornvikten ökade med 3,6 g i genomsnitt. Även proteinhal-

Växtskydd

ten ökade med ca en procentenhet i de behandlade leden. I de övriga försöken var effekten på kvalitetsegenskaperna betydligt mindre.

Lönsamt att behandla i två av försöken

I de två försöken med högst merskördar var det lönsamt att göra en svampbehandling. I de andra två försöken var bara två led i ett av försöken lönsamma vid en prisnivå på 1,65 kr/kg. I medeltalsberäkningarna slår försöket i St Mellösa igenom, eftersom merskördarna var så stora där. I genomsnitt gav den låga dosen Comet bäst ekonomiskt netto, följt av den högre dosen Comet. Proline, som gav högst skörd i flera av försöken, gav ca 100-200 kr sämre netto än Cometbehandlingarna. Den billigaste behandlingen med Tilt Top hävdade sig väl i tre av försöken, men i St Mellösa-försöket gav behandlingen 1 000-1 600 kr lägre netto än de bästa behandlingarna. De genomsnittliga skillnaderna mellan de olika behandlingarna är dock så pass små att de inte är statistiskt säkerställda.

Tabell 24. Bekämpning av svampsjukdomar i havre. 2007 L 15-5040S

Behandling	Dos kg, l/ha	DC	Skörd, kg/ha	Märsta	Västerås	Vikbo-landet	St Mellösa	Medel	Netto vid 1,05 kr/kg	Netto vid 1,65 kr/kg	Bek eff % Svartrost 1 försök	Bek eff % Kronrost 1 försök	Beställare
Obehandlat			6760	7750	5950	4410	6220		+200	+410	35 %	23 %	Reg/SJV
Acanto	0,5	55-59	-320	+190	+320	+1390	+400		+200	+710	89 %	83 %	Du Pont
Comet	0,5	55-59	0	+180	+440	+1780	+600		+390	+780	80 %	50 %	Reg/SJV
Comet	0,25	55-59	-70	+250	+220	+1840	+560		+470	+340	10 %	5 %	Reg/SJV
Tilt Top	0,5	55-59	+80	-30	+270	+860	+300		+190				Reg/SJV
Tilt Top+	0,5+												
Comet	0,125	55-59	0	-180	+460	+1490	+442		+260	+490	64 %	25 %	MAK/BASF
Proline	0,6	65	+210	+260	+530	+1380	+600		+280	+610	64 %	33 %	Reg/SJV
LSD			280	270	ns	750	ns		ns	ns			
CV			2,8	2,3	4,1	8,8							
Probv.			0,0084	0,037	0,82	0,0015	0,16		0,61	0,49			
Förfrukt			H-vete	R-vete	H-vete	V-vete							
Sort			Freja	Belinda	Ingeborg	Cilla							
Svartrost angrepp i obeh. led			0,6 %	0,3 %	0,25 %	25 %					25 %		
Kronrostangrepp i obeh. led				1,5 %	E	50 %						50 %	
Län			AB	U	E	T							

* Havre 1,05 respektive 1,65 kr/kg, transport 0,05 kr/kg, körskada 0,5 %, körming 120 kr/ha, Acanto 420 kr/l, Comet 430 kr/kg, Tilt Top 220 kr/l, Proline 530 kr/l